

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор  
з науково-методичної та  
навчальної роботи

  
О.Б. Жильцов  
« 04 » 09 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

## ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ОРНАМЕНТУ

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,  
реставрація»

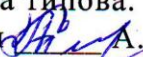
Освітній рівень – другий (магістерський)

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА  
Ідентифікаційний код 02136554  
Начальник відділу  
моніторингу якості освіти

Програма № 1634/17  
  
(підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)  
« 14 » 20 17

2017-2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.  
Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи  А. О. Таранник

Робоча програма «Теорія та практика орнаменту» для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Розробник: Коновалова Ольга Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «06» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри  
образотворчого мистецтва

  
(підпис)

Ю. В. Романенкова

© \_\_\_\_\_, 2017 рік

## ЗМІСТ

I. Пояснювальна записка .....	4
II. Опис навчальної дисципліни .....	5
III. Тематичний план навчальної дисципліни .....	6
IV. Програма курсу .....	7
<i>Змістовий модуль I. Орнаментальні системи давніх цивілізацій: теорія та практика .....</i>	<i>7</i>
<i>Змістовий модуль II. Розвиток орнаментальних систем від європейського середньовіччя по XX ст .....</i>	<i>9</i>
V. Навчально-методична карта дисципліни .....	13
VI. Теми практичних занять .....	14
VII. Карта самостійної роботи .....	14
VIII. Система поточного та підсумкового контролю. ....	16
IX. Методи навчання .....	17
X. Методи контролю .....	18
XI. Методичне забезпечення курсу .....	18
XII. Рекомендована література .....	18
XIII. Інформаційні ресурси .....	20

## I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

«Теорія та практика орнаменту» є складовою частиною підготовки магістра до науково-методичної та художньо-творчої діяльності. Уважне вивчення та засвоєння багатой спадщини орнаментального мистецтва попередніх епох збагачує практику сучасного художника. Вивчення історії орнаменту формує художній світогляд, естетичний смак, особисте ставлення до його емоційно-колеристичного строю, у результаті чого формується фундаментальне підґрунтя творчості. Вивчення дисципліни передбачає розв'язання низки *завдань професійної підготовки магістрів*, зокрема: формування творчого підходу до аналізу національного та світового корпусу орнаментальних пам'яток, придбання навичок побудови різних видів орнаменту, засвоєння основних етапів розвитку орнаментальних стилів та проведення дослідницької роботи.

**Метою** вивчення курсу «Теорія та практика орнаменту» є формування системи знань про особливості походження та основні етапи розвитку орнаменту, його різновиди та структуру.

**Завдання** навчальної дисципліни – придбання навичок побудови різних видів орнаменту, формування фахового підходу до аналізу світового комплексу орнаментальних пам'яток.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

**знати:**

- основні теоретичні положення, що стосуються природи, специфіки, структури орнаменту;
- основні етапи історичного розвитку орнаменту;
- характерні стильові риси орнаменту різних епох.

**вміти:**

- орієнтуватися у визначенні художніх стилів орнаментального мистецтва;
- відтворювати орнаменти різних часів та народів згідно визначених тем програми;
- використовувати зразки традиційних орнаментів народів світу при створенні сучасних орнаментів та при виконанні дипломних проєктів.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 120 год., із них 4 год. – лекції, 28 год. – практичні заняття, 80 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль. Вивчення навчальної дисципліни «Теорія та практика орнаменту» завершується заліком.

## II. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>4 кредити.</i></p> <p>Кількість змістових модулів: <i>2 модулі.</i></p> <p>Загальна кількість годин: <i>120 год.</i></p>	<p>Шифр та назва галузі: <i>02 «Культура і мистецтво»</i></p> <p>Шифр та назва спеціальності <i>023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»</i></p> <p>Освітній рівень: <i>другий (магістерський).</i></p>	<p>Нормативна.</p> <p>Рік підготовки – <i>6.</i></p> <p>Семестр – <i>II.</i></p> <p>Аудиторні заняття: <i>32 год.</i></p> <p>З них: кількість лекцій: <i>4 год.;</i> практичних занять: <i>28 год.</i></p> <p>Самостійна робота: <i>80 год.</i></p> <p>Модульний контроль: <i>8 год.</i></p> <p>Форма контролю – <i>залік.</i></p>

### III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичні	Самостійна робота	Модульний контроль
<b>Змістовий модуль I. Орнаментальні системи давніх цивілізацій: теорія та практика</b>							
1.	Основні терміни та визначення. Різновиди та класифікація орнаментів. Походження орнаменту.	12	2	2	-	10	
2.	Закони побудови орнаментальної композиції.	12	2	2	-	10	
3.	Орнамент народів африканського континенту. Орнамент давнього світу. Давній Єгипет. Месоамерика. Антична Греція.	16	4	-	4	10	2
4.	Орнамент країн Близького та Далекого Сходу.	18	6	-	6	10	2
<b>Змістовий модуль II. Розвиток орнаментальних систем від європейського середньовіччя по XX ст.</b>							
5.	Орнамент європейського середньовіччя. Романіка, готика.	14	4	-	4	10	
6.	Орнамент XVI – початку XIX ст.: Ренесанс, бароко, рококо, класицизм.	16	4	-	4	10	2
7.	Орнамент кінця XIX- XX ст. (стиль модерн, авангард, ар деко).	16	6	-	6	10	
8.	Особливості розвитку орнаменту України.	16	4	-	4	10	2
<b>Разом за навчальним планом</b>		<b>120</b>	<b>32</b>	<b>4</b>	<b>28</b>	<b>80</b>	<b>8</b>

#### **IV. ПРОГРАМА КУРСУ**

##### ***Змістовий модуль I. Орнаментальні системи давніх цивілізацій: теорія та практика***

#### **ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ**

##### **Тема 1. Основні терміни та визначення. Різновиди та класифікація орнаментів. Походження орнаменту (2 год.)**

Поняття «декор», «орнамент», «мотив». Місце орнаменту в мистецтві народів світу. Орнамент як показник єдності стилю. Роль орнаменту у формуванні образу речі. Декоративна система: предмет, матеріал, колір, фактура, поєднання доцільності та краси. Функції орнаменту: прикладна (архітектонічна), декоративна (естетична), семантична.

Основні класифікаційні ознаки орнаменту: походження, призначення та зміст. Групи орнаментів: 1) За образотворчою характеристикою: рослинний, геометричний, анімалістичний, антропоморфний, епіграфічний (каліграфічний), фантастичний, астральний і т.д. 2) За стильовою приналежністю: античний, готичний, бароковий і т.д. 3) За національними ознаками: білоруський, український і т.д.

Походження орнаменту. Орнамент як інформаційна система. Універсальні орнаментальні мотиви. Семантика найдавніших знаків: шеврони, меандр, спіраль, ромб, квадрат, коло, хрест.

Література основна: 2, 3, 4.

Література додаткова: 3, 6, 11.

##### **Тема 2. Закони побудови орнаментальної композиції (2 год.).**

Головні композиційні закони: закон цілісності, закон масштабу, закон пропорційності, закон контрасту. Головні композиційні прийоми: метричність (монотонність), ритм (різна частота), симетрія, асиметрія, статика, динаміка. Рапорт. Види симетрії для основних орнаментальних композицій. Композиційна побудова орнаменту. Три види побудови орнаменту: розетка, бордюр, сітчастий орнамент. Засоби художньої виразності в орнаменті колір, фактура, графічність, пластичність.

Література основна: 2, 3, 4.

Література додаткова: 1, 11.

#### **ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

##### **Тема 3. Орнамент народів африканського континенту. Орнамент давнього світу. Давній Єгипет. Месоамерика. Антична Греція. (4 год.)**

##### **Практичне заняття 1. Орнамент народів африканського континенту.**

##### **Орнамент давнього світу. Давній Єгипет (2 год.)**

Нефігуративні елементи наскельного живопису та мобільного мистецтва пізнього палеоліту. Строкатість культур Африки та виявлення характерних особливостей орнаментики. Пластика, колористика (натуральні барвники). Символіка.

Орнамент Давнього Єгипту. Символізм зображень. Тотемізм. Орнамент як візуальна модель міфологічної картини світу. Стилізація рослинних форм. Місце ієрогліфів у декорі. Стрічковий характер композиції. Пальмовидні, папірус- та лотосоподібні колони та їх інтерпретація в орнаментальних композиціях. Колористика, локальність і площинність орнаменту.

**Завдання:** Копіювати мотиви орнаментів

- народностей центральної Африки (ритуальні маски, кераміка);
  - Давнього Єгипту (ювелірство);
- Література основна: 3, 5, 7.  
Література додаткова: 3, 6, 11.

## **Практичне заняття 2. Орнамент Месоамерики, античної Греції (2год.)**

Орнамент майя (Месоамерика). Пластика ієрогліфів, скульптури та скульптурних рельєфів. Геометричний орнамент ткацтва. Особливості колористики.

Орнамент античної Греції. Формування оригінальних орнаментальних форм завдяки трансформації досвіду ранніх культур. Гармонійність та симетрія, варіативність. Меандр, пальмета, акант. Класичний античний стиль – аттичні червонофігурні вази. Деталі архітектури – кесони, тяги, архітектурні обломи.

**Завдання:** Копіювати мотиви орнаментів

- Месоамерики (кераміка, кодекси).
  - античної Греції (кераміка).
- Література основна: 3, 5.  
Література додаткова: 3, 6, 9, 11.

## **Тема 4. Орнамент країн Близького та Далекого Сходу (6 год.)**

### **Практичне заняття 3. Орнамент країн арабо-мусульманського світу та Індії (2год.)**

Особливості світогляду арабо-мусульманської культури. Геометричний орнамент «гирих» (вузол). Рослинний орнамент «іслімі». Зв'язок з науковими відкриттями в царині математики. Створення абстрактних геометричних побудов. Арабески. Зв'язок орнаменту з писемністю. Використання канонізованих шрифтів: «куфічного» та «наسخ». Філософська складова орнаментальності. Мотиви: зооморфні, міфологічні, астральні, священне древо життя. Книжковий декор.

Орнамент Індії. Епоха Гуптів. Декоративні мотиви: геометричні, рослинні (гірлянди, гілочки), лотос, ірис, фантастичні мотиви. Домінування округлих, змієподібних ліній. Силуетний рисунок. Натуралізм та переважаність деталями. Килимовий характер композиції.

**Завдання:** Копіювати мотиви орнаментів

- Узбекистану (архітектурний декор, кераміка – мотив геометричного орнаменту «гирих»);
- Індії (тканина, різьблення по дереву).



Література основна: 3, 5.

Література додаткова: 3, 5, 6.

#### **Практичне заняття 4. Орнамент Китаю (2 год.)**

Орнаментальне мистецтво Китаю як єдність природного та упорядкованого. Зв'язок з релігійними культурами. Символізм. Стилзація. Динамізм. Відчуття ритму: нюансування лінійних ритмів. Домінування теми природи – флори та фауни. Примхливість узору та орнаментальність трактування природи. Орнаментальні композиції на кераміці та ритуальних бронзових виробах.

**Завдання:** Копіювати мотиви орнаментів Китаю (фарфор, бронзові вироби, вишивка, ткацтво, різьблення по лаку).

Література основна: 3, 5.

Література додаткова: 3, 6.

#### **Практичне заняття 5. Орнамент Японії (2 год.)**

Орнаменти Японії. Геометризм. Домінування природних мотивів. Асиметрія в декорі. Відчуття краси матеріалу, художній синтез, відсутність перспективи, контрастне співставлення декору та форми. Вплив на європейську культуру. Символіка орнаменту в текстилі (кімоно). Кераміка доби Едо (Токугава), титульна сторінка Сірануї-моногатарі, том 6, доба Едо (Токугава).

**Завдання:** Копіювати мотиви орнаментів Японії (кераміка, вишивка кімоно).

Література основна: 3, 5.

Література додаткова: 8.

### **Змістовий модуль II. Розвиток орнаментальних систем від європейського середньовіччя по ХХ ст.**

#### **Тема 5. Орнамент європейського середньовіччя. Романіка, готика.**

##### **Практичне заняття 6. Романський (кельтський) орнамент (2 год.)**

Романіка. Орнамент – основа візуальної культури. Неприйняття античної традиції. Стилістика романського декору. Основні стилеутворюючі елементи кельтського орнаменту. Геометричні мотиви, плетиво, розетки, стилізовані рослинні мотиви, птахи, тварини, фантастичні істоти. Символіка. Різноманітність сюжетів. Риси народної культури. Мініатюри Біблії Мациєвського (Біблія Моргана чи Біблія Крестоносця 1240-1250-х рр.; Манеського Кодексу (Codex Manesse) 1305-1340 рр.; Абердинського бестіарію XIII – XV ст.

**Завдання:** Копіювати мотиви орнаментів романського стилю (кельтський орнамент у різьбленні по дереву, ювелірстві); мотиви романського орнаменту в книжкових мініатюрах.

Література основна: 3, 4.

Література додаткова: 2, 6, 11.

### **Практичне заняття 7. Орнамент готичного стилю (2 год.)**

Готичний орнамент. Математична основа орнаменту. Зміст орнаментальних мотивів. Синтез з архітектурою. Архітектурні деталі готики та їх використання в орнаменті (пінаклі, вімперги, крабби). Масверк: готичний декоративний каркасний орнамент з циркульною побудовою всіх елементів. Рослинні форми. Мотив аканту. Книжкова мініатюра як джерело дослідження орнаменту: брати Лімбург. Сцена поховання Раймона Діокре з Величного часослова герцога Беррійського (1410-1490); сцена Благовіщення з «Livre D'heures» XIV ст.; Ж. Фуке. Заглавна сторінка з рукопису «Le Debat ou Estrif de Vertu et fortune». Мініатюри Часослова маршала Бусіко (1410-1415).

**Завдання:** Копіювати мотиви орнаментів готичного стилю (архітектурний декор, книжкова мініатюра).

Література основна: 3, 5.

Література додаткова: 3, 6, 11.

### **Тема 6. Орнамент XVI – початку XIX ст.: Ренесанс, бароко, рококо, класицизм (4 год.)**

#### **Практичне заняття 8. Орнамент Ренесансу та бароко (2 год.)**

Орнамент епохи Відродження: пошук ясності та гармонії. Запозичення античних мотивів. Взаємодія зображального та орнаментального мистецтва в культурі ренесансу. Домінуючі мотиви – трансформація мотивів ова – кіматія, пальметта, мушля, гротеск, лист аканту. Поява фігури путті та мотиву картуша. Текстильний орнамент, орнамент у декорі меблів, керамічному посуді.

Орнамент епохи бароко. Синтез мистецтв. Особливості «великого стилю» Франції. Енергійність, контраст, напруга, динаміка, плинність криволінійних форм, пишна декоративність. Збереження рис римського декору. Симетрія. Мотив аканта, архітектурних деталей. Орнаментальні мотиви європейського фаянсу: Невер, Руан, Мустьє, Дельфт – наслідування Сходу та створення самобутньої традиції.

**Завдання:** Копіювати мотиви орнаментів

- Епохи Відродження (тканина, декор меблів);
- Стилю бароко (тканина, декор меблів).

Література основна: 3, 5.

Література додаткова: 3, 6, 11.

#### **Практичне заняття 9. Орнамент стилю рококо та доби класицизму (XVII – друга половина XVIII – початок XIX ст.) (2 год.)**

Орнамент рококо. Рокайль. Демонстративна витонченість та екзотика. Шинуазрі. Свобода композиції, асиметричність, легкість. Формула рокайлю та процес його виникнення (мотив мушлі – картуш). Рокайльні арабески початку XVIII ст. Клода Одрана. Мотиви – фонтани, гроти, руїни. Тканини «bizarre», Франція, Англія; ескізи для тканин (Джеймс Леман, Джозеф Дендрідж).

Класицизм Франції та етапи його розвитку: доба Пуссена XVII ст. та Просвітницький класицизм другої половини XVIII ст. во Фрації. Вплив античності та традицій Відродження. Історико-соціальне підґрунтя формування орнаменту. Статика, рівновага, ясність форм. Стилiстичні особливості стилю Людовіка XVI (зв'язок із стилем рококо). Трансформація стилю класицизм в ампір. Основні стилістичні ознаки стилю ампір (давньоєгипетські та римські мотиви, військова атрибутика). Особливості декору у виробках Дж. Веджвуда.

**Завдання:** Копіювати мотиви орнаментів

- Стилю рококо (декор інтер'єру, меблів, тканина);
- Стилю класицизм (декор інтер'єру, меблів, кераміки).

Література основна: 3, 5.

Література додаткова: 3, 6, 11.

## **Тема 7. Орнамент кінця XIX-XX ст.**

**(стиль модерн, авангард, ар деко) (6 год.)**

### **Практичне заняття 10. Орнамент стилю модерн (2 год.)**

Соціокультурні засади формування стилю модерн. Вплив японського мистецтва. Головний принцип формотворення – стилізація природних форм. Мотив «удар бича» (рос.). Зображальні мотиви (іриса, орхідеї, лілії, коріння рослин; змії, комахи). Ритм як основа художньої мови модерну. Колористика та символіка. Орнаментальні мотиви стилю модерн у художньому склі Л.-К. Тіффані, ювелірстві Р. Лаліка, шпалерному виробництві У. Морріса.

**Завдання:** Копіювати мотиви орнаментів стилю модерн (оздоблення інтер'єру, тканини, журнальна графіка);

Література основна: 3, 5.

Література додаткова: 3, 6, 11.

### **Практичне заняття 11. Провідні тенденції розвитку орнаменту XX ст.**

**(4 год.)**

Модернізм та авангард. Естетика модернізму та її вплив на розвиток орнаменту новітнього часу. Криза суспільної свідомості, традиційної картини світу та її цінностей; переоцінка ролі особистості; втрата релігійності, нові засади у науці та філософії. Окреслення мистецтвом поля власної проблематики, звернення до вирішення низки суто художніх проблем. Програмні тези А. Лооса у статті «Орнамент і злочин». Роль БАУХАУЗу. Новітні матеріали та технології. Дизайн. Супрематизм і фарфор. Агітфарфор.

Синтез кубізму та орнаментів давніх цивілізацій (Давній Єгипет, Китай, Месоамерика) у стилі ар деко. Провідні мотиви – «блискавка», «сонце, що сходить». Особливості колористики. Провести компаративний аналіз орнаменту стилю ар нуво (стиль модерн) і ар деко.

**Завдання:** Копіювати мотиви орнаментів

- Авангарду 10-20-х років, побудованих на засадах супрематизму і виробничого мистецтва (агітфарфор, тканини);
- Стиль ар деко (оздоблення інтер'єру, тканини, журнальна графіка).

Література основна: 3, 5.  
Література додаткова: 3, 6, 11.

### **Тема 8. Особливості розвитку орнаменту України (4 год.).**

#### **Практичне заняття 12. (2 год.)**

Історичний розвиток орнаменту на теренах України. Витоки орнаменту України. Неоліт-енеоліт. Трипілля. Доба заліза (скіфські мотиви). Орнамент Київської Русі. Вплив Сходу та Заходу. Своєрідність стилю та переробка привнесених елементів. Символіка язичництва та християнства в орнаментах. Мотив розетки та плетіння. Орнамент доби бароко. Головні композиційні прийоми та мотиви. Особливості розвитку орнаменту протягом XIX-XX століть.

***Завдання:*** Копіювати

- мотиви культури Трипілля-Кукутень;
- мотиви скіфського орнаменту (ювелірство);
- мотиви орнаменту Київської Русі (монументальні розписи інтер'єрів, книжкова мініатюра, ювелірство);
- мотиви орнаменту українського бароко (архітектурний декор, вишивка).

Література основна: 1, 2, 4, 6, 8.  
Література додаткова: 1, 4, 7.

#### **Практичне заняття 13. (2 год.)**

Орнамент у народному декоративно-ужитковому мистецтві. Проблема співіснування міської та народної культури. Етно-регіональна характеристика орнаменту. Народний орнамент XVIII-XIX ст.: домінуючі мотиви, семантика, особливості композиції та колористики.

***Завдання:*** Копіювати

- геометричні мотиви (вишивка рушників, сорочок);
- рослинні мотиви (кераміка, килимарство);
- антропоморфні мотиви (вишивка, писанка).

Література основна: 1, 2, 4, 6, 8.  
Література додаткова: 1, 4, 7.

## V. Навчально-методична карта дисципліни «Теорія та практика орнаменту»

**Разом: 120 год.,** лекції – 4 год., практичні заняття – 28 год., самостійна робота – 80 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модуля	Орнаментальні системи давніх цивілізацій: теорія та практика				Розвиток орнаментальних систем від середньовіччя по XX ст.			
Кількість балів за модуль	142 бали				194 бали			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій (відвідування – 1 б.)	Тема 1. Основні терміни та визначення. Різновиди та класифікація орнаментів. Походження орнаменту (2 год.)	Тема 2. Закони побудови орнаментальної композиції. (2 год.)	-	-	-	-	-	-
Теми практичних занять (відвідування – 1 б., робота – 10 б.)	-	-	Тема 3. Орнамент народів африканського континенту Орнамент давнього світу. Давній Єгипет. Месоамерика. Антична Греція (4 год.)	Тема 4. Орнамент країн Близького та Далекого Сходу (6 год.)	Тема 5. Орнамент європейського середньовіччя. Романіка. Готика. (4 год.)	Тема 6. Орнамент XV – початку XIX ст.: Ренесанс, бароко, рококо, класицизм. (4 год.)	Тема 7. Орнамент кінця XIX – XX ст. (6 год.)	Тема 8. Особливості розвитку орнаменту України (4 год.)
			20 б.	30 б.	20 б.	20 б.	30 б.	20 б.
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5+5 б.	5+5+5 б.	5+5 б.	5+5 б.	5+5+5 б.	5+5 б.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)		Модульна контрольна робота 4 (25 балів)	
Підсумковий контроль	ПМК (залік) Всього 336 балів = коефіцієнт 3,36							

## VI. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Орнамент народів африканського континенту. Орнамент давнього світу. Давній Єгипет.	2
2.	Орнамент Месоамерики, античної Греції.	2
3.	Орнамент країн арабо-мусульманського світу та Індії.	2
4.	Орнамент Китаю.	2
5.	Орнамент Японії.	2
6.	Романський (кельтський) орнамент	2
7.	Орнамент готичного стилю	2
8.	Орнамент Ренесансу та бароко	2
9.	Орнамент стилю рококо та доби класицизму (XVII – друга половина XVIII – початок XIX ст.)	2
10.	Орнамент стилю модерн	2
11.	Провідні тенденції розвитку орнаменту XX ст.	4
12.	Особливості розвитку орнаменту України	4
	<b>Разом</b>	<b>28</b>

## VII. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I. Мистецтво давніх цивілізацій, античності та класичного середньовіччя						
№ зп	Тема	Зміст завдання	Години на виконання, передбачені ТП	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Основні терміни та визначення. Різновиди та класифікація орнаментів. Походження орнаменту.	Замалювати зразки геометричних мотивів з печер Альтаміра, Ляско	10	основна: 2, 3, 4. додаткова: 3, 6, 11.	Модульний контроль	5
2.	Закони побудови орнаментальної композиції.	Замалювати три види побудови орнаменту: розетка, бордюр, сітчастий орнамент.	10	основна: 2, 3, 4. додаткова: 1, 11.	Модульний контроль	5
3	Орнамент народів африканського континенту. Орнамент давнього світу. Давній Єгипет.	Замалювати 2 маски народів центральної Африки; Артефакти Давнього Єгипту, Месоамерики, Греції із зразками	10	основна: 3, 5, 7. додаткова: 3, 6, 11.	Модульний контроль	10

	Месоамерика. Антична Греція.	орнаментів				
4.	Орнамент країн Близького та Далекого Сходу.	Замалювати мусульманський, індійський, китайський та японський орнаменти на творах декоративно- ужиткового мистецтва	10	основна: 3, 5. додаткова: 3, 5, 6.	Модульний контроль	15
<b>Змістовий модуль II. Розвиток орнаментальних систем від європейського середньовіччя по XX ст.</b>						
№ зп	Тема	Зміст завдання	Години на виконання, передбачені ТП	Література	Академічний контроль	Бали
5.	Орнамент європейського середньовіччя. Романіка. Готика	Замалювати зразки кельтського та готичного орнаменту з конкретних творів декоративно- ужиткового мистецтва	10	основна: 3, 4. додаткова: 2, 6, 11.	Модульний контроль	10
6.	Орнамент XVI – початку XIX ст.: Ренесанс, бароко, рококо, класицизм	Замалювати зразки орнаментів кожної епохи з конкретних творів декоративно- ужиткового мистецтва	10	основна: 3, 5. додаткова: 3, 6, 11.	Модульний контроль	10
7.	Орнамент кінця XIX- XX ст.	Замалювати зразки орнаментів стилю модерн, ар деко	10	основна: 3, 5. додаткова: 3, 6, 11.	Модульний контроль	15
8.	Особливості розвитку орнаменту України.	Замалювати зразки орнаментів Трипілля, скіфської доби, Київської Русі з конкретних творів декоративно- ужиткового мистецтва	10	основна: 1, 2, 4, 6, 8. додаткова: 1, 4, 7.	Модульний контроль	10
<b>Всього</b>			<b>80</b>			<b>80</b>

## VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Теорія та практика орнаменту» здійснюється за принципом пооперативної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання знань, умінь та навичок. Контроль успішності студентів здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, у якій визначено усі види роботи студентів.

Таблиця для розрахунку максимальної кількості рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Максим. кіл-сть балів за одиницю	ЗМ №1		ЗМ №2	
			К-сть один.	Всього балів	К-сть один.	Всього балів
1	Відвідування лекцій	1	2	2	-	-
2	Відвідування практичних занять	1	5	5	9	9
3	Відповідь на практичному занятті	10	5	50	9	90
4	Виконання завдання для самостійної роботи	5	7	35	9	45
5	МКР	25	2	50	2	50
Максимальна кількість балів за модуль				142		194
Максимальна кількість балів (поточний контроль)			336			
Коефіцієнт визначення успішності			3,36			
Підсумковий рейтинговий бал			100			

### Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота										Кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	МК 1,2	T5	T6	T7	T8	МК 3,4			
6	6	32	48	50	32	32	48	32	50	336	3,36	100
142					194							



## Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

## ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

### *I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності*

#### **1) За джерелом інформації:**

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна) з застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* виконання творчих завдань.

#### **2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:** індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

#### **3) За ступенем самостійності мислення:** репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

#### **4) За ступенем керування навчальною діяльністю:** під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з репродукціями творів; з електронними каталогами та науковими джерелами; з офіційними сайтами музеїв.

### *II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної та творчої діяльності:* навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

## X. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

## XI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ репродукції творів;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ електронна бібліотека з дисципліни

## XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

### 1. Основна література:

1. Варивончик А. В. Традиційна народна вишивка як складова українського одягу (XX ст.) [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. В. Варивончик. – Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 107 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 11 примірників).
2. Гурська А. С. Мова та граматики українського орнаменту [Текст] : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. С. Гурська ; ред.: Н. Цістик, М. Ролько. – Київ : Альтернативи, 2003. – 144 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 8 примірників).
3. Даглідиян К. Т. Декоративная композиция : учебное пособие / К. Т. Даглідиян. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2008 ; Ростов-на-Дону : Феникс, 2008. – 312 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 8 примірників).
4. Коновалова О. В. Антропоморфні мотиви української народної орнаментики : монографія / О. В. Коновалова ; рецензент: М. О. Криволапов, О. С. Найден. – Київ : Київ ун – т ім. Б. Грінченка, 2015. – 156 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 4 примірників).
5. Кулебакин Г. И. Рисунок и основы композиции [Текст] : учебник / Г. И. Кулебакин ; ред. А. Л. Алексеева. – 3-е изд., перераб. и доп. – Москва : Высшая школа, 1988. – 128 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 3 примірників).

6. Сидорович С. Й. Художня тканина західних областей УРСР [Текст] / С. Й. Сидорович ; Академія наук Української РСР, Музей етнографії та художнього промислу. – Київ : Наукова думка, 1979. – 153 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).
7. Степанов М. В. Космогонические мифы в орнаментах степных культур эпохи бронзы [Текст] / М. В. Степанов. – [Б. м. : б. в.], 2016. – 250 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).
8. Селівачов М. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія) / М. Селівачов; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України. – Київ : Редакція вісника «Ант», 2009. – 406 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).

## ***2. Додаткова література:***

1. Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво: навчальний посібник / Є. А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. Є. Станкевич ; ред. Т. О. Головіна. – Львів : Світ, 1993. – 272 с. : кольор. іл. – Бібліогр. в кінці розд.
2. Даун Крис. Кельтские узоры. – М.: Ниола 21 век, 2004. – 126 с.
3. Королёв К. энциклопедия символов, знаков, эмблем. – М.: Эксмо; СПб.: Мид гард, 2005. – 608 с
4. Кулжинский С. К. Описание коллекции народных писанок. Вып. 1. С альбомом из 33 хромолитографированных и 2 черных таблиц (всего 2 219 рис.) (Лубенский музей Е. Н. Скаржинской. Этнографический отдел) / С. К. Кулжинский. – М. : Т-во Скоропечатни А. А. Левенсон, 1899. – 176, [2] с., XLV л. : ил., табл.
5. Масленицына С. А. Искусство Ирана. – Л.: Аврора, 1975. – 200 с.: илл.
6. Моран А. де. История декоративно-прикладного искусства [Текст] : от древнейших времен до наших дней: с приложением статьи Жеральда Гассио-Талабо о дизайне: [перевод с французского] / Анри де Моран. – М. : В. Шевчук, 2011. – 643 с. : ил.
7. Никорак О. І. Сучасні художні тканини Українських Карпат / АН УРСР. Львівське відділення Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського. – Київ : Наукова думка, 1988. – 224 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).
8. Николаева Н. С. Декоративное искусство Японии. – М.: Искусство, 1972. – 240 с.
9. Полевой В. М. Искусство стран латинской Америки. – М. Искусство, 1967. – 324 с.: илл.

10. Раевский Д. С. Модель мира скифской культуры / Д. С. Раевский // Предисл. В. Я. Петрухина, М. Н. Погребовой. – М.: Языки славянских культур, 2006. – 601 с. – (Studia historica)
11. Соколова Т.М. Орнамент – почерк эпохи / Т.М. Соколова. – Л.: Аврора, 1972. – 148 [26] с.

### **ХІІІ. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ**

1. <http://blog.kp.ru/users/4261432/post187315075/> Орнаменти в стилі модерн. Книга Анрі Жиле
2. <http://ornament-history.ru/> Історія орнаменту
3. <https://studfiles.net/preview/1868857/page:17/> Буткевич Л.М. Історія орнаменту
4. <http://zen-designer.ru/need?start=20> Орнаменти народів світу